

chơn-như tùy duyên mà hiện ra, vẫn là vô-thường, là chơn-không diệu hữu. Đối với vạn hữu mà mình có cái tri-kiến chơn-chánh như thế, gọi là «chánh-tri».

186. V. Thế nào gọi là thọ lãnh chơn-chánh (chánh thọ) của pháp niệm Phật Tam-muội?

Đ. Người niệm Phật Tam-muội, sau khi đã được chánh định, chánh tri, bèn tỏ ngộ lý tánh chơn - như, và thọ lãnh lý-tánh ấy, làm cho lý hiệp với trí, trí hiệp với lý, trong ngoài như một, gọi là chánh thọ.

187. V. Chánh-thọ có thể giải ra bực trung chăng?

Đ. Bực này học hỏi giáo-lý nhà Phật, khẩn chặt vào lòng, cố-gắng thọ lãnh những cái tri-kiến của Phật để lại trong kinh, dùng tri-kiến của Phật làm tri-kiến của mình.

188. V. Pháp niệm Phật Tam-muội và pháp niệm Chơn-như hai thứ cao thấp thế nào? Khác hay chẳng khác?

Đ. Pháp niệm Phật Tam - muội với pháp niệm Chơn như đồng nhau, một cảnh giới, một lý nghĩa duy nhất. Bởi vì Chơn như là thường tịch-quang, còn Tam-muội, (chánh - định) cũng thường tịch-quang vậy. Hơn nữa, tánh thể A-Di-Đà cũng thường tịch-quang.

Tam-muội là Chơn-như, Chơn như là A-Di-Đà, ba danh từ tuy khác nhau, nhưng cũng đồng một thể tánh minh - diệu, thường-trụ, bất sanh bất diệt.

Trong Đại-thừa Khởi-Tin-Luận, đức Mã-Minh Bồ-tát có nói: *Chơn-như là gốc của Tam-muội. Nếu ai tu tập Chơn-như thì lần lần sanh ra vô số Tam-muội khác nữa.*

189. V. Thế nào gọi là một hạnh Tam-muội? (Nhứt hạnh Tam-muội)

Đ. Nghĩa là một hạnh bình-dẳng viên dung của trí-huệ thiết tướng (bát nhã thiết-tướng) khắp xem pháp giới trùng trùng vô tận, đều là một tướng chẳng khác: mê ngộ bình-dẳng, phiền-não tức bỏ-đề, chúng sanh tức Phật. Người tu về tam-muội cũng như người tu về Chơn-như, không có gì sai biệt.

Trong Đại-Thừa Khởi-Tin-Luận có nói: *Nương theo Tam-muội mà tu hành, thì rõ biết được pháp giới duy nhứt, tức là Pháp-thân chư Phật cùng với chúng-sanh bình-dẳng không hai gọi là nhứt hạnh Tam-muội.*

190. V. Pháp niệm Phật Tam-muội có nói: *Một niệm muốn năm, muốn năm một niệm là ý nghĩa gì?*

Đ. Đó là nói cái lý viên-dung bình-dẳng của tánh-thể A-Di-Đà mà người niệm Phật được tỏ-ngộ. Viên-dung là không sai khác, bình-dẳng là bằng nhau, chẳng hơn chẳng kém, chẳng cao thấp. Vì cái lý bình-dẳng của thể-tánh A-Di-Đà, nên nói một niệm bằng muôn năm, muôn năm bằng một niệm.

Một niệm chỉ về sát-na ngắn nhứt, muôn năm chỉ về thời gian lâu dài. Tánh-thể A-Di-Đà bản-lai tịch-tĩnh, không có

thời-gian không-gian, lâu mau bình-dẳng, lớn nhỏ chẳng khác. Vì lẽ ấy, nói một sát-na (một niệm) bằng muôn năm, muôn năm bằng một sát-na, hoặc giả nói một niệm bằng muôn niệm, muôn niệm bằng một niệm, đều thuộc về cái lý viên-dung bình-dẳng của Chơn-như, của Tam-muội, của A-Di-Đà...

191. V. Tu tập pháp niệm Phật Tam-muội có những lợi ích gì?

Đ. Trong Đại-Thừa Khởi-Tin-Luận có nói: Nếu người nào chuyên cần tu tập pháp Tam-muội thì hiện thời (nơi thế-gian) có đủ mười sự lợi ích như dưới đây:

1.— Thường được các đức Phật và chư Bồ-tát trong mười phương hộ niệm;

2.— Không bị ác ma khủng bố;

3.— Không bị 95 thứ ngoại đạo mê hoặc;

4.— Tiêu-diệt tất cả tội lỗi về sự hủy bán chánh pháp cao sâu, vì lẽ ấy các nghiệp-chướng đầu nặng nề bao nhiêu đi nữa cũng lần lần dứt;

5.— Tiêu diệt tất cả sự nghi-ngờ và các giác quan hung ác;

6.— Ở trong cảnh-giới Như-lai (tức là cảnh-giới Niết-Bàn) đức tin được thêm lớn;

7.— Dứt bỏ mọi sự lo sợ ăn năn, tuy thân còn ở trong sanh-tử, nhưng lòng được đồng mãnh, không khiếp sợ;

8.— Tánh hạnh nhu nhã dung-hòa, không kiêu-căng, không ai có thể làm cho mình rối loạn;

9.— Trong khi tu tập Tam - muội, dầu chưa chứng nhưng trong tất cả thời-giờ, trong các hoàn cảnh, không thể nào làm cho mình hao tổn phiền-não;

10.— Bằng như chứng được pháp Tam-muội, thì không bị các duyên bề ngoài và tất cả những âm-thanh làm kinh động.

192. V. Phải đặt mình trong một đường lối nào để tiến tới pháp niệm Phật Tam-muội?

Đ. Đại ý trong Khởi-Tin-Luận có nói: «Chơn-như Tam-muội không ở «Tướng thấy», không ở «Tướng được» cho đến lúc xuất định cũng không khác, không lớn, tất cả phiền-não lần lần tiêu diệt. Các hạng phàm phu (gồm Nhị-thừa) mà không tu tập pháp Tam-muội, thì không bao giờ nhập vào giòng giống Như-Lai (hay là giòng giống Di-Đà).

193. V. Tướng thấy, tướng được là thế nào?

Đ. Tướng thấy là: Nếu muốn tu tập pháp Tam-muội, thì phải dứt cái lòng sờ kiến (chấp chỗ thấy biết của mình) như thấy có thấy không, thấy chẳng có chẳng không, thấy chẳng phải chẳng có, thấy chẳng phải chẳng không...

Tướng được là: Nếu muốn tu tập pháp Tam-muội, thì phải dứt cái lòng sờ đắc, chấp có tu, chấp có chứng, chấp có đắc. Phải biết rằng chính cái tâm sờ đắc làm cho mình